

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

زمان چاپ: ۱۴۰۲/۱۲/۲۰

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

چگونه توانستم مشکل دیداری در درس املا دانش آموز را برطرف کنم

رقیه رزاقیه^۱

۱- دبیر آموزش و پرورش

چکیده

همانگونه که مستحضریم ماده ی درسی املا با اهمیت، توأم با مشکلاتش در عملکرد دانش آموزان است. براساس آمارهای منتشر شده ی وزارت آموزش و پرورش هر ساله دانش آموزان زیادی به جهت عدم کسب مهارت درست نویسی نظام آموزشی را ترک می نمایند. اهمیت و ضرورت درس املاء و وجود مشکلات عدیده مقطع ابتدایی زیر بنای مقاطع دیگر تحصیلی می باشد و در مقطع ابتدایی نیز پایه ششم مکمل پایه های دیگر می باشد و هر چقدر دانش آموزان در این پایه بهتر آموزش ببینند در رفتن به مقاطع بالاتر راحت تر هستند و بالعکس؛ در دوره ابتدایی دو درس ریاضی و فارسی (قرائت فارسی و املا فارسی کلیدی هستند و بیشترین ساعات به این دو درس اختصاص می یابد و از بین دو درس ذکر شده درس فارسی از اهمیت دو چندانی برخوردار می باشد. به طوری که بدون یادگیری درس فارسی، یادگیری دروس دیگر تقریباً غیر ممکن می باشد. یکی از مهمترین مشکلات دانش آموزان در مدرسه، ضعف در خواندن و نوشتن است. املاء نوعی نوشتن است. بنده در اقدام پژوهی حاضر برای پیدا کردن راه کارها نیاز به یک سری اطلاعاتی داشتم، نظیر این اطلاعات را از طریق خود دانش آموزان، والدین و مشاور مدرسه جمع آوری کردم با توجه به این اطلاعات راه کارهایی را یافتم و آنها را با دانش آموز به مرحله اجرا در آوردم. جملگی این راه کارها برای تقویت توالی دیداری و تقویت حافظه شنیداری بود که این دانش آموز در آنها ضعف داشت. در پایان اجرای این راه حل ها، نتیجه خوبی از پیشرفت دانش آموز به دست آمد که امیدوارم این راه حل ها را هم سایر معلمان برای کاهش ضعف در درس املاء دانش آموز به کار ببرند.

کلمات کلیدی: آموزش، املا، دانش آموزان

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۱- مقدمه

شکل نوشتاری زبان عالی ترین و پیچیده ترین شکل ارتباط است (نوشته پور، ۱۳۷۸) و در سلسله مراتب مهارت های زبانی (شنیدن، گفتن، خواندن، نوشتن) نوشتن آخرین مرحله است که آموخته می شود و آموخته های بنیادی و تجارب مفید مهارت های زبانی در گوش دادن و سخن گفتن و خواندن در واقع پیش نیازی برای نوشتن محسوب می شوند. در دنیای امروز نوشتن از مهم ترین وسایل تفهیم و تفاهم ارتباط به شمار می رود و در نشر عقاید و افکار و نزدیک کردن جوامع بشری و اشاعه ی فرهنگ و تمدن نقش حیاتی دارد و هم چنین یکی از اهداف اصلی در دوره ی ابتدایی محسوب می شود و نزدیک به ۲۰٪ از کل ساعت تحصیل در دوره ی ابتدایی است ولی متأسفانه در شیوه ی آموزش و هم چنین در عملکرد دانش آموزان در نوشتن مشکلات خاصی مشاهده می گردد که تاکنون هیچ برنامه ی منسجمی در نظام آموزشی برای رفع مشکلات نگارش دانش آموزان ارائه نشده است. (هومن، ۱۳۹۳، ص ۱۹)

شیوه ی برخورد با مشکلات نگارشی دانش آموزان به صورت غیر علمی و سلیقه ای است و تحقیقات بسیار کمی نیز در این حیطه صورت گرفته است در این تحقیق در جهت هدف های زیر برای رفع مشکل توالی دیداری در ماده درسی املای تعدادی از دانش آموزان انجام گرفته است:

امید که با انجام این راه کارها خود و همکاران بتوانیم در جهت موفقیت دانش آموزان گام برداریم.

بیان مسأله

تحقیقات مارچ (۱۹۷۲) در نارسایی های زبانی بیکر (۱۹۸۲) گلامن (۱۹۸۲) نارسایی های فراشناختی لیون (۱۹۸۴) در مورد اختلالات خواندن و نوشتن از قبل می باشد. (تبریزی، ۱۳۸۶، صفحه ی ۶۵) با توجه به موارد ذکر شده تعداد دانش آموزانی که در برخی از امورات تحصیلی خود دچار مشکلاتی هستند قابل توجه است. به طوری که در هر سال عده ای از این دانش آموزان به دلیل برخی از اختلالات خاصی یادگیری ترک تحصیل نموده یا مردود می شوند. و یا با حداقل کارایی نردبان تحصیلی را می پیمایند و به هر لحاظ نظام آموزشی هزینه های زیادی را از این بابت می پردازد. مشکل تنها مربوط به دانش آموزان نیست. معلمان نیز به علت عدم آگاهی از طیف اختلالات یادگیری دانش آموزان مشکلات آنان را چندین برابر می کنند چون در مواجهه با این مشکلات یا نسبت به آن ها بی توجه می شوند یا برچسب هایی مثل کودکان عقب مانده به دانش آموزان می زنند. در نتیجه از همان اوایل تحصیلی نوعی سرخوردگی و عدم باور توانایی های خود لذا توجه به اختلالات یادگیری دانش آموزان در دیکته از مسائل مهم آموزش و پرورش بوده و شناسایی ابعاد مسئله ضرورتی برای معلمان و برنامه ریزان است. (هومن، ۱۳۹۳، ص ۲۳)

عامل اساسی برای موفقیت در هر فعالیتی، داشتن اطلاعات لازم در آن زمینه می باشد. پس لازم بود، به اطلاعاتی در میزان علاقمندی دانش آموزان به درس املا دست یابیم؛ در این زمینه با تحقیق از معلم های دیگر و هم چنین با طرح پرسش هایی از آنان، که به شرح ذیل می باشد، دریافتیم دانش آموزان علاقه زیادی به املا ندارند.

۱. نظرتان در رابطه با درس املا چیست؟

۲. چه روش هایی را در مطالعه ی درس املا به کار می برید؟

۳. کدام کتاب و درس خود را بیشتر دوست دارید؟

به این ترتیب با پاسخ هایی که دانش آموزان به سوالات دادند و جمع بندی آنان به این نتیجه رسیدم و اما بیشترین انگیزه من ای بود که علاوه بر افزایش تعداد دانش آموزان علاقمند به املا، عادت هایی را در رابطه با این مهم ایجاد کنم و همچنین روش ها و طرح های مناسبی را جهت علاقمندی آنان به درس املا فراهم نمایم. حال مسأله ای که در این جا مطرح می شود این است؛ با توجه به محور بودن دانش آموزان در فعالیتهای کلاس، در راستای هدف این اقدام پژوهی چه راهکارهای عملی را می توان ارائه نمود تا میزان مشکلات توالی دیداری دانش آموزان در املا کاهش یابد؟ تا ضمن ایجاد زمینه ی مناسب

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

جهت آموزش املا، زمینه‌ی مناسبی برای آموزش کلمات دشوار و درک معنا و مفهوم آنها، افزایش دقت و تمرکز دانش‌آموزان کلاس در این درس نیز ایجاد شود.

اهمیت و ضرورت پژوهش :

در عصر حاضر نظام آموزش در هر جامعه نقش قاطع و سازنده‌ای بر عهده دارد. سرمایه‌گذاری‌های کلان و هزینه‌های زیادی از طرف جامعه صرف این مجموعه می‌شود. همه‌حاکمی از با اهمیت تلقی شدن نظام آموزش و پرورش به طور اعم و فرآیند آموزش به طور اخص است از جمله مشکلاتی که نظام آموزشی ما با آن مواجه است. مسأله‌ای مشکلات دیکته‌نویسی است. که به هر لحاظ هزینه‌های تلف شده زیادی متوجه جامعه و نظام آموزشی است. زیرا زبان فارسی یکی از مشکل‌ترین زبان‌های موجود بوده و مشکلات زیاد و استثناهای مختلفی که یادگیری آن‌ها برای دانش‌آموزان مشکل‌ساز می‌باشد دارد. علاوه بر این موارد، حروف مختلفی که تنها یک صدا دارند. دندان، نقطه از مشکلات خاص نگارش فارسی است. این موانع به مشکلات نگارشی سبب می‌گردد. هم‌چنین تبعات بسیار زیانی از نظر روحی و روانی متوجه دانش‌آموزان است. بنابراین انجام فعالیت‌های پژوهشی در مورد اختلالات یادگیری به ویژه مشکلات دیکته‌نویسی بسیار ضروری به نظر می‌رسد. تا از این طریق به دانش‌آموزانی که گرفتار این اختلال هستند کمک شود و هم‌چنین معلمان از ابعاد مختلف آن آگاهی بیشتری یابند و به کارگیری فنون خاصی از وارد شدن خسارت زیاد به نظام آموزشی و جامعه جلوگیری شود. (مطهری، ۱۳۹۲، ص ۲۵)

پیشینه تحقیق

پیشینه‌ی پژوهش عبارت است از بررسی تحلیلی آثار صاحب‌نظران و پژوهشگران در یک موضوع خاص. از این رو، فعالیت‌های فکری (تحلیلی و انتقادی) است که طی آن پژوهشگر، متون و آثار موجود در زمینه‌ی پژوهش را شناسایی می‌کند و بر اساس یک الگوی مشخص و با در نظر داشتن هدف خاص پژوهش خود، آنها را بررسی، تحلیل و نقد می‌کند تا در راستای پژوهش خود از آنها استفاده کند. (پریرخ و فتاحی، ۱۳۸۴)

الف) مبانی نظری:

عمل نوشتن، از دیدگاه والاس و ا. مک لافلین (ترجمه: م. تقی‌منشی طوسی، ۱۳۷۳) با چند مهارت سرو کار دارد از جمله: توانایی نگهداری موضوع در ذهن، تنظیم موضوع به صورت کلمه‌ها، ترسیم گرافیکی شکل هر حرف و کلمه و... به عقیده‌ی آن‌ها، جای شگفتی نیست که بسیاری کودکان مبتلا به ناتوانی یادگیری از فعالیت‌های زبان نوشتاری بیزار و تا حد امکان گریزان باشند. در رابطه با اجرای روش‌های فعال یاددهی و یادگیری در کلاس، بریان‌ج، کرتی (مترجم: فروغ تن‌ساز، ۱۳۷۳) بر این نکته تأکید دارد که از جمله نتایج مفید برنامه‌هایی که دانش‌آموزان در آن فعال هستند؛ احساس رضایتی است که برای دانش‌آموز از شرکت مفید و فعالیت بدنی، حاصل می‌شود که این امر به نوبه‌ی خود در نگرش آنان نسبت به فعالیت، اعتماد به نفس داشتن و مهارت‌های همکاری‌های اجتماعی و خلاقیت تأثیر می‌گذارد. (مطهری، ۱۳۹۲، ص ۲۸)

موسوی زنجانرودی (۱۳۷۸) نیز محبت و تشویق را در تعلیم و تربیت بسیار مؤثر می‌داند و عقیده دارد که: پایه‌ی حیات بشری بسته به محبت است، محبت به هرکسی کاری است به یاد ماندنی و فراموش‌ناشدنی. این محبت است که یک عمر، انسان را در حفاظت خود محکم و سالم نگه می‌دارد و سلامت حیات او را بیمه می‌کند و در سرنوشت او نقش مهمی را ایفا می‌کند و ریشه عمیق روانی و روحی دارد. محبت یک مسئله فطری است و بشر طالب آن است. او توقع دارد. توقع از پدر، توقع از مادر، مربیان، معلمان و دیگران که در حاشیه قرار دارند. یکی از مباحث عمده در پژوهش پیرامون درس املا، موضوع «علل غلط‌نویسی دانش‌آموزان در املا» است که تاکنون تحقیقات بسیار در مورد آن صورت گرفته‌است. جعفریان یسار (۱۳۸۶) در این رابطه به دلایل زیر اشاره دارد:

۱. آسیب‌های زیستی یا ژنتیکی: مانند دیس‌گرافی یا دیسلکسی (آینه‌نویسی و وارونه‌نویسی)

۲. نبود هماهنگی کامل بین مغز و چشم و دست.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

۳. وجود تفاوت بین زبان مادری و زبان نوشتاری.

۴. آموزش ناکافی، ناصحیح و غیر روشمند.

۵. نداشتن دقت و تمرکز دانش‌آموز در نوشتن و یادگیری مفهوم کلمات و...

ایشان برخی از «راهبردهای افزایش مهارت نوشتن (یا درست‌نویسی)» را چنین بیان می‌کنند: رونویسی دانش‌آموز از مطالبی که به آن‌ها علاقه دارد؛ خواندن برنامه‌ای و هدف‌دار؛ بازنویسی با ایجاد تغییرات جزئی؛ هم‌چنین برخی «راهبردهایی برای تقویت درست‌نویسی (هدف املا)» که شامل: انجام تمرینات تقویت شنیداری و دیداری و بهره‌گیری از روش چند حسی است. نویسنده‌ی مقاله «روش آموزش و افزایش مهارت درست‌نویسی «فرنالده» را در تقویت املا دانش‌آموزان مؤثر می‌داند. (هومن، ۱۳۹۳، ص ۲۵)

پژوهش‌های بسیاری (برای مثال: بهروزیان، ۱۳۸۶؛ حسینی، ۱۳۸۷) در مورد رابطه میان بازی و تأثیر آن در یادگیری انجام شده‌است. که حداقل در یک زمینه، یافته‌های مشابهی را تأیید می‌کنند: تجارب یادگیری فعال در زبان آموزی، خواندن، نوشتن و تشخیص حروف، در کودکان بسیار مؤثر است؛ به گونه‌ای که یادگیری همراه با بازی و فعالیت، به مراتب سریع‌تر و بهتر از زمانی بوده‌است که به صورت غیرفعال به کودکان آموزش داده می‌شود؛ به خصوص اگر این فعالیت‌ها همراه با بازی‌های کنترل خویشتن همراه شوند. در مقایسه با جعفریان یسار (۱۳۸۶)، علوی مقدم و علیزاده (۱۳۸۹) به یافته‌های جدیدتری در زمینه‌ی علل غلط‌نویسی دانش‌آموزان و راه‌حل آن دست‌یافته‌اند. همین‌طور در این پژوهش به ویژگی یک املا مناسب اشاره شده که برخی از آن‌ها عبارتند از:

الف) وحدت موضوع بسیار مؤثر است و از املا گسسته باید پرهیز کرد. به بیان دیگر ارتباط معنایی بین جمله‌ها و عبارات املا باید رعایت شود.

ب) ساختار داستانی و روانی می‌تواند بهترین املاها را بسازد. ساخت روایی متن. انگیزه‌ی پیگیری را در دانش‌آموز تقویت می‌کند. مثل گفتن یک قصه یا داستان در یک املا تقریری. (مطهری، ۱۳۹۲، ص ۳۱)

تعریف تبیین واژه‌های کلیدی:

املاء فارسی از نظر علمی: به معنی پر کردن، مطلبی را تقریر کردن که دیگری بنویسد مطلبی که معلم بگوید و شاگرد بنویسد. املاء فارسی از نظر عملیاتی: متنی است به زبان فارسی که معلم یا شخص دیگری آن را قرائت می‌کند و یادگیرنده موظف است که کلمات را به درستی بنویسد.

دانش آموز از نظر علمی: به افرادی می‌گویند که به فراگرفتن دانش، خواندن و نوشتن مشغول می‌باشند. (برگزیده‌های پژوهش در عمل، ص ۸۶)

دانش آموز از نظر عملیاتی: در این تحقیق منظور از دانش آموز کودکی است که در پایه‌ی اول مدرسه پسرانه صیاد شیرازی به تحصیل اشتغال دارد.

حافظه‌ی بینایی از نظر علمی: توانایی به خاطر سپاری و یادآوری مجدد یک کلمه و یا شیء که دیده‌است می‌باشد و ضعف آن در املاء باعث می‌شود که کودک مثلاً صداها را خوب در ذهن خود نسپارد و بعد برای نوشتن کلمات، آن صداها به یادش نیاید و نتواند آنها را به خاطر بیاورد.

حافظه‌ی توالی و بینایی و شنوایی، توانایی به یاد آوردن چند کلمه یا شیء که قبلاً دیده یا شنیده‌باشد. (کرک ساموئل، چالفانت، جیمز، ۱۳۷۷)

ب) پیشینه‌ی عملی:

هاشمی کاشی ثانی (۱۳۸۷) در اقدام‌پژوهی خود تحت عنوان «چگونه توانستم با روش املا آموزشی و مشارکت دانش‌آموزان سطح نمرات درس املا را ناباورانه ارتقا دهم؟» و در کلاسی با جامعه‌ی آماری ۳۲ نفر، به برخی از راهکارهای

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مشارکتی در تقویت املا پرداخته‌است. این راه‌کارها عبارتند از: مطالعه‌ی کتاب‌هایی در زمینه‌ی اختلالات یادگیری، تهیه‌ی کتاب‌های نظم و نثر مورد علاقه‌ی اکثریت دانش‌آموزان، استفاده از نظر شاگردان و اولیای آنها، بهره‌مندی از نظر اساتید محترم، تقسیم ساعات املا به دو قسمت ۱۵ دقیقه آموزش و ۳۰ دقیقه ارزشیابی.

ایشان با عمل به این راه‌کارها به این نتایج دست‌یافته‌بود: میزان علاقه‌مندی دانش‌آموزان به درس ادبیات را که در مهرماه ۳۷٪ بوده به ۸۵٪ افزایش پیدا کرده و میانگین نمرات املا از ۱۶/۱۲ به ۱۹/۶۵ ارتقاء یافته‌بود.

در مقایسه با هاشمی کاشی (۱۳۸۷)، پروین (۱۳۸۴) به یافته‌های مفیدتری در درس املا دست‌یافته‌است. اقدام پژوهی ایشان تحت عنوان «درس املا و بررسی راه‌های مشارکت فعالانه دانش‌آموزان در درس املا» به بررسی علل بروز مشکلات در آموزش املا پرداخته‌است. او در این زمینه یافته‌های زیر را به دست آورده‌است:

بسیاری از معلمان می‌پندارند که تنها روش آموختن املائی کلمات، مشق‌نویسی از روی کتاب و نوشتن دیکته از هر درس است. ولی هیچ یک از این دو راه نمی‌تواند روش مفیدی باشد. چون اولی فقط بر تمرین و تکرار طوطی‌وار تکیه می‌کند و دومی بر حافظه. املا نیز مانند سایر دروس نیاز به آموزش دارد و واگذاری آن به دانش‌آموزان و راهنمایی نکردن، سبب می‌گردد که دانش‌آموزان نتوانند آن چنان که شایسته و بایسته است در درس املا پیشرفت کنند. روش املا نوشتن یکنواخت نباشد و معلم از روش‌های دیگری به ابتکار خود استفاده نماید. آموزش املا مربوط به ساعت این درس در برنامه‌ی کلاسی نیست. بلکه اگر در همه دروس هماهنگی وجود داشته‌باشد، کمک شایانی در این راه خواهد شد. معلم به منظور گسترش دادن زمینه‌ی اطلاعات لغوی، تسهیل در فهم لغات مشکل و رسیدن دانش‌آموزان به مراحل و سطوح بالای یادگیری، باید از لغات هم‌خانواده، مشتقات و کلمات متضاد استفاده نماید. لازم است دانش‌آموزان قواعد درست‌نویسی، رسم‌الخط مطابق با بخش‌نامه‌های ارسالی، چگونگی تصحیح املا و بارم غلط‌های املائی را قبلاً یاد بگیرند. بهتر است در حضور دانش‌آموزان مطابق با دستورالعمل تصحیح املائی فارسی مصوب دفتر برنامه‌ریزی و تکالیف کتاب‌های درس تصحیح املا صورت گیرد. (مطهری، ۱۳۹۲، ص ۲۸)

ضرورت حل مشکل:

اگر از ابتدا ضابطه و قانونی در تعلیم املاء داشته باشیم، راحت تر هستیم. (صفاپور، عبدالرحمان) خوب نوشتن نوعی توانایی است که معلمان نقش مهمی در ایجاد این توانایی در کودکان را دارند. (زندى، بهمن ۱۳۷۹) لازم به ذکر است که املاء و فارسی زیربنای سایر دروس هستند. برای مثال اگر دانش‌آموزی ریاضی را درست نفهمد دلیل آن همیشه ندانستن ریاضی نیست. گاهی اوقات شاگرد موضوع را نمی‌تواند درست بخواند و یا نمی‌تواند درست بنویسد بنابراین نمره نمی‌آورد. و این امر باعث شکست دانش‌آموز در زمینه‌ی تحصیلی او شده و اعتماد به نفس او را پایین می‌آورد.

حال با توجه به موارد مطرح شده در این فعالیت علمی، اهداف زیر را دنبال می‌کنم:

- ۱- راهبردهای چگونگی املا نویسی را با توجه به شرایط سنی و سطح توانایی دانش‌آموز آموزش دهم.
- ۲- مهارت نوشتن را در ابوالفضل افزایش دهم.
- ۳- اعتماد به نفس ابوالفضل را بالا ببرم.
- ۴- مهارت خواندن را در ابوالفضل پیشرفت دهم.
- ۵- دقت و توجه و تمرکز را در ابوالفضل تقویت کنم.
- ۶- علاقه‌مندی ابوالفضل را به درس املاء افزایش دهم.

گردآوری شواهد یک

جهت تبیین دقیق مسئله نیاز به اطلاعات بیشتر و دقیق تر می‌باشد که می‌بایست به طریق علمی و با رعایت ویژگیهای جمع آوری اطلاعات اقدام نمود. بنابراین با توجه به ماهیت مسئله لازم بود از روش‌های مختلف جمع آوری اطلاعات استفاده شود که روش‌های بکار گرفته شده در این پژوهش عبارتند از:

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

الف) مصاحبه

ب) مشاهده

ج) بررسی اسناد و مدارک

د) مطالعه ی کتابخانه ای

ه) استفاده از نظرات همکاران

اقدامات راه حل های پیشنهادی:

با در نظر گرفتن عوامل مطرح شده و راهکارهای پیشنهادی اقدامات زیر را جهت رفع مشکل به انجام رساندم:
از بین راهکارهایی که که برای بر طرف نمودن مشکل املاء پیشنهاد شده بود با توجه به شرایط و امکانات مدرسه و ظرفیت دانش آموز و محدودیت زمانی روش های زیر را در کلاس اجرا کردم:

- روش چند حسی
- خواندن شعر و الگوی به یاد سپاری
- استفاده از خمیر بازی
- کشیدن نقاشی با کلمات
- برای افزایش اعتماد به نفس
- دادن مسئولیت
- از بین بردن موقعیت های استرس زا در مدرسه
- را در گروهی قرار داده که راحت ترین موقعیت را داشته باشد...
- دو تصویر که مشابه هم هستند اما در یک یا چند مورد جزئی با هم اختلاف دارند به ابوالفضل نشان داده و از وی خواسته شود تا تفاوت های بین دو تصویر را پیدا کند.
- کارت های مقوایی را گرفته روی هر کدام یک کلمه نوشته که حرف یا نقطه و یا دندانه کم یا اضافی داشته باشد و نقص آن را پیدا کند...

برای تقویت هماهنگی دیداری حرکتی

- به وضعیت نشستن دانش آموز ونحوه ی گذاشتن دفتر روی میز توجه شود.
- به نحوه ی مداد دست گرفتن دانش آموز دقت شود.
- برای تقویت عضلات دست او گفته شود که کاغذ باطله یا کاغذ روزنامه را با دست هایش مچاله کند.
- کاغذهای باطله را قیچی کند.
- دکمه های لباس، بند کفش و زیپ را خودش باز و بسته نماید...

یافتن راه حل مناسب

انواع تمرینات برای ادراک دیداری، حافظه دیداری، تمیز دیداری، توالی دیداری

- ۱- بازی رایانه ای کارت های پومین (دو تایی ها).
- ۲- بازی رایانه ای نقطه و خط.
- ۳- بازی رایانه ای پازل. (گذاشتن اشکال هندسی در جای خود).
- ۴- بازی رایانه ای استفاده از میوه ها در جای خود.
- ۵- فرم فراستیک (یافتن تصویر در زمینه).
- ۶- چند تصویر به کودک داده شود و درباره ی آن ها سؤالاتی کرده شود.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- ۷- چند کارت کلمه یا تصویر و... روی میز گذاشته شود و آن‌ها را به همان ترتیب قرار دهد.
 - ۸- پیدا کردن یک حرف در میان چند کلمه و یا پیدا کردن یک کلمه در میان کلمات.
 - ۹- جمله‌سازی با استفاده از کلمات در هم ریخته.
 - ۱۰- استفاده از کارت‌های تصویری: نگاه توسط کودک، محفی توسط مربی و گفتن نام تصویر
 - ۱۱- استفاده از تصاویر پنهان.
 - ۱۲- پیدا کردن اختلافات در دو تصویر.
- تمرین برای تقویت حافظه - تمیز و اکمال و توالی دیداری - هماهنگی چشم و دست
برای تقویت عضلات کوچک و بزرگ
- ۱- دادن خمیر بازی یا گل رس (ساختن خمیر ۱ پیمانه نمک ۴ پیمانه آرد - روغن آّب به اندازه کافی)
 - ۲ - مجاله کردن کاغذ باطله با دستی که می نویسد
 - ۳ - قیچی کردن کاغذ باطله
 - ۴ - باز و بسته کردن زیپ لباس
 - ۵ - انگشت دست را با فرمان حرکت دادن
 - ۶ - روی زمین با یک چوب شکل کشیدن
 - ۷ - باز و بسته کردن قفل و پیچ و مهره
 - ۸ - عکس نقطه چین را وصل کند
 - ۹ - نقاشی با انگشت رنگی
 - ۱۰ - دو نوار کاغذی چسبانده و بخواهیم وسط آن را بنویسد
- درمان وارونه نویسی و قرینه نویسی**
تمام فعالیت های نارسا نویسی مفید است.
- ۱ - تن آگاهی و شناخت اعضای بدن
 - ۲ - ساختن یک آدمک با دکمه جفتی که بتوان اعضای آن را حرکت داد
 - ۳ - ایستادن در روبروی کودک و انجام حرکات دست چپ مربی با سمت چپ شاگرد
 - ۴ - استفاده از تصاویر گزینه های ۱ تا ۸ از مون فراستینگ
- برای کلماتی که جا می افتد چه باید کرد**
- ۱- کودک به علت کندی در عمل نوشتن هماهنگ نیست باید تمرین های تقویت عضلات کوچک و بزرگ و همچنین تمرین هایی برای هماهنگی چشم و دست انجام شود
 - ۲- بسیاری کودکان این کلمه ها را جا می اندازند چون این کلمه ها در حافظه دشنیداری آن ها نمی ماند
 - ۳ - سه کلمه برای کودک بیان کنید و از وی بخواهید بعد از تمام شدن حرف شما بگوید و کلمات را اضافه کنید.
 - ۴ - یک جمله بگویید و از او بخواهید بگوید و بعد جمله دیگری به جمله اول اضافه کنید
 - ۵ - دادن چند دستور و از کودک بخواهید به ترتیب انجام دهد
- تقویت و تمیز دیداری**
کودک در ادراک و ریزه کاری ها و جزئیات کلمه ای که به خاطر سپرده است دچار مشکل بوده و بنابراین در نوشتن آنها مرتکب اشتباه شده است.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

الف - توالی در تمیز دیداری

این توانایی به تشخیص تفاوت یک چیز از چیز دیگر مربوط میشود مثلاً توانایی تشخیص س از ش - ر از ز - د از ذ - ف از ق - ج از چ - ح از خ - ک از گ

درمان تقویت تمیز دیداری

۱ - تصاویر آزمون ۴ فراستیگ را الگو قرار دهیم.

۲ - کارت ۱۰*۷ درست کرده و حرف مورد نظر را از بین حروف پیدا کند.

۳ - کارت ۱۰*۷ یک کلمه می نویسیم و دانش آموز از بین چند کلمه تشخیص دهد

ب - ادراک نقش از زمینه

این مهارت ادراکی است که به تشخیص یک چیز از زمینه محیطی آن مربوط می شود دانش آموز این مهارت را داشته باشد می تواند حرف کوچک ب و ت را تشخیص دهد

ث - حافظه توالی دیداری

این مهارت به توانایی یاد آوری آنچه دیده ایم به همان ترتیبی که بوده مربوط می شود (این دانش آموز دارد راداد و مادر را مارد می نویسد)

راه تقویت

۱ - معرفی ۳ یا ۴ نفر به دانش آموز به ترتیب آن ها را نشان دهد یا بگوید.

۲ - جلو دانش آموز می ایستیم و چند حرکت را انجام می دهیم و او باید به ترتیب انجام دهد.

۳ - یک کارت کوچک که حرف روی آن نوشته ایم از ۳ تا شروع می کنیم و مخفی می کنیم به ترتیب بگوید و کارت ها را اضافه می کنیم.

۴ - یک کارت که روی آن سه کلمه نوشته شده نشان داده مخفی می کنیم و کم کم کلمات را اضافه می کنیم

ث - هماهنگی دیداری حرکتی

این مهارت به هماهنگ ساختن دیدار از یک شیء و حرکت قسمت های مختلف بدن گفته می شود.

درمان و راه های تقویت

۱ - آزمون شماره ۵ فراستیگ (ارتباط فضایی)

۲ - استفاده از تصاویر هندسی به صورت نقطه چین

تقویت هماهنگی هماهنگی چشم و دست

ابتدا چشم و دست برتر کودک بخصوص اگر یک طرفه باشد

راه شناخت

۱ - شوت یک توپ

۲ - دیدن یک هدف از لوله

۳ - استفاده از صدای ساعت مچی

۴ - نخ کردن سوزن پلاستیکی

تقویت

۱ - انداختن توپ در حلقه مینی بستک

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- ۲- ماهیگیری با آهنربا
- ۳- کوبیدن میخ بازی با توپ و راکت
- ۴- بازی بولینگ
- ۵- پیچاندن نخ و قرقره
- ۶- حمل استکان پر آب
- ۷- حمل زنگوله بدون صدا
- ۸- حمل چوب عمودی روی انگشت
- ۹- برش اشکال روی کاغذ
- ۱۰- بازی پینگ پنگ
- ۱۱- تیله بازی
- ۱۲- بازی یک قل د قل
- ۱۳- انداختن و گرفتن دو پرتقال با یک دست

حساسیت شنیداری

مسبک آمدن ز میور صب- رفتن (رفتند)- بشگاب - تلفزیون - دمبال - جاله بیمبه

راه درمان

- ۱ - ساختن سوت با قرقره های مختلف و امتحان اصوات ان
- ۲ - ترغیب دانش آموزان برای ساختن وسایل صدادر
- ۳ - ساختن مدل تار با چوب و سیم
- ۴ - جمع آوری صداهای مختلف حیوانات
- ۵ - جمع آوری اصوات از طبیعت
- ۶ - انتخاب کلمه هایی که کودک صدای اول آن حساس نیست و می خواهیم صدای اول آن را بگوید .
- ۷ - گرفتن املا با نوار ضبط با صدای آهسته.

اجرای راه حل های انتخاب شده

قبل از اجرای راه حل های انتخاب شده جدولی برای تشویق ابوالفضل و ثبت میزان پیشرفت او ، ترسیم کردم و در کنار تابلو نصب کردم تا ابوالفضل هم آن را ببیند، قرار شد که هر املائی که از ابوالفضل گرفته می شود، نمره او در جدول نوشته شود.

در مرحله اول برای تقویت توالی دیداری کلماتی مانند "مرد" به جای "مادر" یا کلمه ی "نوزاد" به جای "نوزاد"، فعالیتهای زیر انجام گرفت:

الف- روبروی ابوالفضل ایستاده و چند حرکت بدنی انجام داده و از محمد طیب خواسته شده تا او همان حرکات را به ترتیب انجام دهد و این امر دو باره انجام شد و تا نتیجه خوبی گرفته شد.

ب- روی یک کارت مقوایی کلماتی مانند مادر، نوزاد، دارا، سامان نوشته شده بود به ابوالفضل نشان دادم و سپس آنها را مخفی کردم و از او خواستم که آن کلمات را به ترتیب بازگو کند. و سپس آن حروف کلمات را به ترتیب بنویسید در این مرحله زمان زیادی صرف شد سعی کردم کلمات بیشتری با ابوالفضل کار کنم تا ترتیب و توالی را خوب یاد بگیرد.

در پایان این مرحله یعنی تقویت توالی حافظه املائی از کلماتی که امکان بر عکس نوشتن حروف باشد از ابوالفضل گرفته شد و نتیجه بررسی یادداشت شد، تقریباً نتیجه خوبی بدست آمد و فقط ۲ غلط املائی داشت.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

تصمیم گرفتم برای گرفتن نتیجه بهتر مرحله (ب) را بار دیگر با ابوالفضل کار کنم این کار انجام شد و دوباره از محمد طیب املاء گرفته شد، این بار دیگر غلطی نداشت و نتیجه خوبی گرفته شد.
۲- برای تقویت حافظه دیداری ابوالفضل از مراحل ذیل استفاده شد.

الف: ابتدا دو تصویر را انتخاب کرده و یک به یک به ابوالفضل دادم و بعد تصویرها را مخفی کردم و از او خواستم که آن تصویر را نام ببرد بعد روش بالا را با سه - چهار تصویر انجام دادم تا حافظه دیداری ابوالفضل بالا برود. دو سه مرتبه این روش انجام شد تا نتیجه خوبی داد.

ب: در مرحله بعدی چند کارت تهیه کرده و روی هر کارت کلمه ای که مربوط به کلمات کتابش باشد نوشته ، کارت ها را به ابوالفضل دادم تا واژه ها را به خاطر بسپرد و بعد کارت ها را از او گرفته و دور از چشم او یکی دو کارت را برداشتم و بقیه را به ابوالفضل نشان دادم و بعد از او خواستم تا کارت مربوط به واژه که برداشته شده را معرفی کند. مرتبه اول که این کار را انجام شد، ابوالفضل واژه هایی را گفت که اصلاً در بین کارتها نبود. تصمیم گرفتم واژه هایی را انتخاب کنم که در یک گروه باشد (مثلاً از گروه میوه : سیب- گلابی - هلو - موز- پرتقال) تا بتواند جواب دهد. این روش نتیجه خوبی در بر داشت. در ادامه این مرحله یک واژه که ربطی به بقیه واژه ها نداشت به واژه ها اضافه کردم و همان واژه ها اضافه شده و واژه دیگری را برداشتم. به همین ترتیب هر مرتبه یک واژه غیر مرتبط اضافه می کردم . خوشبختانه نتیجه خوبی در برداشت.

این مرحله طی ۴ جلسه ۱۵ دقیقه ای انجام گرفت تا حافظه دیداری ابوالفضل افزایش یابد.
ج- بعد از این مراحل واژه هایی را که املای صحیح آنها به حافظه دیداری ربط داشت انتخاب کردم و به ابوالفضل دادم تا واژه ها را بخواند بعد کارتها را مخفی کردم و از وی خواستم تا املای صحیح آن را با انگشت در هوا و بعد روی کاغذ بنویسد. وی در انجام این تمرین موفق بود . با انجام این تمرین روزانه ۱۰ تا ۱۵ دقیقه بعد از گذشت یک هفته دانش آموز پیشرفت خوبی داشت.

د- بعد از مرحله بالا روی هر کارت به جای یک کلمه ۲ یا ۳ کلمه نوشته می شد. بعد تمرین بالا دوباره انجام شد.
بعد از این مراحل، املایی از ابوالفضل گرفتم که در آن املاء کلماتی مانند صابون، صدا، حاضر، غذا و مانند اینها بود. ابوالفضل در این املاء ۶ غلط املایی داشت ولی با تشویق به او امیدواری دادم . بعد یکی از لغات را پای تابلو نوشتم مثلاً کلمه "ناظم" تا ابوالفضل آن را نگاه کند و بخواند سپس روی حرف "ظ" را پوشاندم و از ابوالفضل خواستم تا آن را با یکی از چهار حرف (ذ،ز، ط،ض) کامل کند، بعد کلمه صحیح را نشان دادم تا اگر غلط حدس زد آن را اصلاح کند و درستش را کنارش بنویسد. این مراحل را با کلمات زیادی با حروف هم صدا پیش بردیم تا اینکه دانش آموز پیشرفت خوبی داشت. املای بعدی که از ابوالفضل گرفتم نتیجه خیلی خوبی بدست آمد که بسیار رضایت بخش بود.

یکی از مشکلات دیگر ابوالفضل ضعف در حافظه شنوایی او بود. مثلاً به جای کلمه "رفتند" "رفتن" یا به جای کلمه "ماه" "ما" می نوشت که باید این مشکل برطرف می شد.

الف- در مرحله اول از دانش آموزان کلاس خواستم تا یکی یکی (البته نه به ترتیب نشستن بر روی میز) ابوالفضل را صدا بزنند. و ابوالفضل بعد از شنیدن صدای هر کدام نام دانش آموز را بگوید . ابوالفضل این مرحله را به خوبی پشت سر گذاشت .

ب- در مرحله بعد صدای چک آب، باران ، ضربه انگشت به در و شیشه ، برخورد توپ با زمین و امثال آنها را از طریق نوار کاست ضبط کردم و از ابوالفضل خواستم که به آنها گوش کند و صدای هر کدام را تشخیص دهد و بیان کند. در این مرحله ابوالفضل از جلسه اول فقط توانست دو تا از موارد را درست جواب دهد. در جلسه بعدی دوباره این مراحل تکرار و ابوالفضل خیلی خوب با صداها آشنا شد ، این کار خیلی خوب صورت گرفت و پیشرفت خوبی داشت.

ج- در مرحله سوم املایی به صورت جمله ای از ابوالفضل گرفته شد که همانطور که قبلاً گفتم تمام کلمه ها را نوشت و این بار چون بیشتر روی کلمه هایی که حساسیت شنوایی داشتند تأکید کردم املای ابوالفضل در حد انتظار بود ، املای صحیح

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

کلمات را روی برگه ای نوشتیم و همراه با یک ماژیک قرمز به ابوالفضل دادم و از او خواستم تا خود املای صحیح کلماتی که غلط نوشته را توی برگه پیدا کند و زیر هر کلمه ای که غلط نوشته بنویسد. این نوع املاء طی سه مرحله ادامه پیدا کرد تا اینکه ابوالفضل خیلی خوب بر موضوع تسلط پیدا کرد.

در پایان املایی ترکیبی از سه مرحله کلی تقویت حافظه از ابوالفضل گرفتیم. اول متن مورد نظر را برای ابوالفضل خواندم تا او کلمه ها را در ذهن خود مجسم کند و آنها را به یاد آورد. هنگام خواندن متن از ابوالفضل خواستم تا کلمه ای را که نوشتن برایش برایش مشکل است را بگوید او کلمه های "مصطفی، انتظار، خداحافظی" را نام برد. من هم برای اینکه خودش به صحت آن هاپی ببرد. او را پای تابلو آوردم و از او خواستم تا کلمه ی "انتظار" را بنویسد. یک بار با حروف "ت"، "ز" یا با حروف "ت، ظ" و یک بار ب حروف "ت،ض" و یک بار با حروف "ط،ظ" و یک بار با حروف "ط،ز" بنویسد، و به او گفتم که به نظرش کدام کلمه زیباتر و آشناتر است او دقیقاً شکل "انتظار" را نشان داد. با کلمات دیگر هم این کار را کردم و بعد شروع به نوشتن املاء کرد، او در املایش اشتباهی نداشت. و من به موفقیت و پیشرفت وی پی بردم.

دیگر اقدامات جهت اجرای راهکار در جهت تقویت توالی دیداری

تمرین برای تقویت حافظه-تمیز واکمال و توالی دیداری-هماهنگی چشم دست-و.....

<p>تقویت و تمیز دیداری</p> <p>کودک در ادراک و ریزه کاری ها جزئیات کلمه ای که به خاطر سپرده است دچار مشکل بوده و بنابراین در نوشتن آنها مرتکب اشتباه شده است.</p> <p>دوز-جانه -زور-دوس-بتر</p> <p>الف-توانایی در تمیز دیداری این توانایی به تشخیص تفاوت یک چیز از چیز دیگر مربوط می شود مثلا توانایی تشخیص</p> <p>س از ش راز ز داز ذ ف از ق ج از چ ح از خ ک از گ</p> <p>درمان تقویت تمیز دیداری</p> <p>- تصاویر آزمون ۴ فراستیگ رالگو قرار دهیم.</p> <p>- کارت ۱۰*۷ درست کرده و حرف مورد نظر را از بین حروف پیدا کند</p> <p>- کارت ۱۰*۷ یک کلمه می نویسیم و دانش آموز از بین چند کلمه تشخیص دهد</p> <p>ب ادراک نقش از زمینه</p> <p>این یک مهارت ادراکی است که به تشخیص یک چیز از زمینه محیطی آن مربوط می شود دانش آموز این مهارت را داشته باشد می تواند حرف کوچک ب و ت را از میان این واژه ها تشخیص دهد</p>	<p>تقویت حافظه دیداری</p> <p>تمرین های تقویتی</p> <p>۱- نشان دو تصویر وبعد ان رامخفی میکنیم واز اومی خواهیم تصویرهارانام ببرد.</p> <p>۲- همان کار اول با ۳ تصویر</p> <p>۳- نشان دادن یک تصویر مرکب وبعد مخفی میکنیم واز تصویر سئوالاتی می کنیم.</p> <p>۴- تعدادی اسباب بازی نشان داده بایک پارچه روی آن ها را می پوشانیم ومی خواهیم هرچه دیده را بگوید.</p> <p>۵- مجموعه ای اشبارابه ترتیب چیده وچشمان را بسته وجای یک شیئی را تغییر داده وچشمان را باز می کنیم وتغییر رامی خواهیم.یا با دانش آموزان این کار رامی کنیم .</p> <p>۶- روی کارت ۱۰*۷ کلمات رانوشته چند تابه اومی دهیم اومی خواند از او کارت هارا گرفته دوتا را پنهانی برداشته وکارت های دیگر راداده بگوید چه کارتی در بین ان ها نیست.</p> <p>۷- استفاده از اسباب بازی حافظه مثل دومینو</p> <p>۸- پس از چند روز که روزانه ۱۵ دقیقه تمرین های قبلی رانجام دادیم وکارت های ۱۰*۷ راواژه هایی که ایجاد مشکلات املایی می کند رانشان داده ومخفی میکنیم وبانگشت روی هوایشان بنویسید وبعد دوکارت رانشان داده ومی خواهیم املای دوکلمه رابنویسد</p>
--	--

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

	<p>۱۰- پیدا کردن واژه های مشکل درس و نوشتن روی کارت ۱۰*۷</p> <p>۱۱- نوشتن چند کلمه روی کارت ۵*۷</p> <p>۱۲- استفاده از واژه های هم خانواده</p>
<p>ث حافظه توالی دیداری این مهارت به توانایی یادآوری آنچه دیده‌ایم به همان ترتیبی که بوده مربوط می‌شود این دانش آموز دارد راداد و مادر رامارد می‌نویسد. راه تقویت ۱- معرفی ۳ یا ۴ نفر به دانش آموز و وی به ترتیب آن‌ها را نشان دهد یا بگوید. ۲- جلودانش آموز می‌ایستیم و چند حرکت را انجام می‌دهیم و او باید به ترتیب انجام دهد. ۳- یک کارت کوچک که حروف روی آن نوشته ایم از ۳ تا شروع می‌کنیم نشان می‌دهیم و مخفی می‌کنیم به ترتیب بگوید و کارت‌ها را اضافه می‌کنیم. ۴- یک کارت که روی آن سه کلمه نوشته شده نشان داده مخفی می‌کنیم و کم‌کم کلمات را اضافه می‌کنیم</p>	<p>پ ا کمال دیداری این مهارت به توانایی باز شناسی یک چیز بدون اینکه کل آن نشان داده شود اطلاق داده می‌شود. درمان و تقویت ا کمال دیداری - تهیه کارت و نوشتن واژه های سایه دار و نسبتا ناقص - شکل ناقص اشکال هندسی و تکمیل آن - طرح ناقص حیوانات و تکمیل آن - کارت ۱۰*۷ و نوشتن حروف ناقص و کامل کردن آن</p>
<p>- ت هماهنگی دیداری حرکتی این مهارت به هماهنگ ساختن دیدار از یک شیء و حرکت قسمت های مختلف بدن گفته می‌شود. درمان و راه های تقویت - آزمون شماره ۵ فراستیگ (ارتباط فضایی) - استفاده از تصاویر هندسی به صورت نقطه چین ث حافظه توالی دیداری این مهارت به توانایی یادآوری آنچه دیده‌ایم به همان ترتیبی که بوده مربوط می‌شود این دانش آموز دارد راداد و مادر رامارد می‌نویسد. راه تقویت ۱- معرفی ۳ یا ۴ نفر به دانش آموز و وی به ترتیب آن‌ها را نشان دهد یا بگوید. ۲- جلودانش آموز می‌ایستیم و چند حرکت را انجام می‌دهیم و او باید به ترتیب انجام دهد. ۳- یک کارت کوچک که حروف روی آن نوشته ایم از ۳ تا شروع می‌کنیم نشان می‌دهیم و مخفی می‌کنیم به ترتیب</p>	<p>ب ادراک نقش از زمینه این یک مهارت ادراکی است که به تشخیص یک چیز از زمینه محیطی آن مربوط می‌شود دانش آموز این مهارت را داشته باشد می‌تواند حرف کوچک ب و ت را از میان این واژه ها تشخیص دهد. درمان تقویت ادراک نقش از زمینه - آزمون شماره ۲ فراستیگ (شکل از زمینه) - کارت ۱۰*۷ و نوشتن حروف الفبا در جهات مختلف دانش آموز بدون چرخاندن حرفی که ما می‌گوییم پیدا کند. - نقاشی یا طرحی که یک یا چند تصویر خاص در آن پنهان شده و از دانش آموز می‌خواهیم پیدا کند. - کارت ۱۰*۷ و نوشتن حروف درهم و روی هم و پیدا کردن آن - یک صفحه از کتاب درسی و پیدا کردن حرفی خاص</p>

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

<p>بگوید و کارت هارا اضافه می کنیم. ۴- یک کارت که روی آن سه کلمه نوشته شده نشان داده مخفی می کنیم و کمکم کلمات را اضافه می کنیم</p>	
<p>تقویت هماهنگی چشم و دست ابتدا چشم و دست برتر کودک بخصوص اگر یک طرف باشد راه شناخت شوت یک توپ-دیدن هدف از لوله کاغذی- استفاده از صدای ساعت مچی- نخ کردن سوزن پلاستیکی تقویت انداختن توپ در حلقه مینی بسکت -- ماهیگیری با آهنربا- کوبیدن میخ بازی باتوپ و راکت- بازی بولینگ- پیچاندن نخ و قرقره- حمل استکان پر آب- حمل زنگوله بدون صدا- حمل چوب عمودی روی انگشت- برش اشکال روی کاغذ- بازی پینگ پنگ- تپله بازی- بازی یک قل دو قل- دوختن</p>	<p>روش ترمیم درمان نارسانویسی دادن روان نویسی به شاگرد- دادن وایت برد کوچک برای نقاشی به دلخواه- گچ نرم و مناسب دادن به دانش آموز- اصلاح وضعیت نوشتن --- -- کاغذ یا دفتر راست با لبه ی میز زاویه ۱۵ درجه - نحوه ی صحیح مداد گرفتن - اگر عضلات انگشت ضعیف هستند یا کوچک تر از مداد با قطر کوچک تر برای تقویت عضلات کوچک و بزرگ - دادن خمیر بازی یا گل رس (ساختن خمیر ۱ پیمانه نمک ۴ پیمانه آردو ۱ چارم روغن به اندازه کافی (آب)- مچاله کردن کاغذ باطله با دستی که می نویسد- قیچی کردن کاغذ باطله - باز و بسته کردن زیپ لباس - انگشت دست را با فرمان حرکت دادن- روی زمین با یک چوب شکل کشیدن- باز و بست کردن قفل و پیچ و مهره- عکس نقطه چین را وصل کند- نقاشی با انگشت رنگی --- دو نوار کاغذی چسبانده و بخواهیم وسط آن را بنویسد</p>
<p>حساسیت شنیداری مسبک- آمدن- زمبور- صب - رفتن (رفتند)- بشگاب- تلفزیون- دمبال- جاله- پمبه راه درمان - ساختن سوت با قرقره های مختلف و امتحان اصوات آن - ترغیب دانش آموزان برای ساختن وسایل صدادار ساختن مدل تار با چوب و سیم - جمع اوری صداهای مختلف حیوانات - جمع اوری اصوات از طبیعت - انتخاب واژه هایی که کودک صدای اول آن حساس نیست ومی خواهیم صدای اول آن را بگوید. گرفتن املا با نوار ضبط با صدای پایین</p>	<p>درمان وارونه نویسی و قرینه نویسی تمام فعالیت های نارسانویسی مفید است. ۱- تن آگاهی و شناخت اعضای بدن ۲- ساختن یک ادمک بادکمه جفتی که بتوان اعضای آن را حرکت داد. ۳- ایستادن در روبروی کودک و انجام حرکات دست چپ مرئی با سمت چپ شاگرد ۴- استفاده از تصاویر گزینه های ۱ تا ۸ از مون فراستیگ</p>
<p>تقویت هماهنگی چشم و دست</p>	<p>برای کلماتی که جامی افتد چه باید کرد</p>

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

<p>-ابتدانشناخت چشم و دست برتر کودک بخصوص اگر یک طرف باشند. راه شناخت شوت یک توپ -ازداخل یک لوله کاغذی هدف رابینند- استفاده از صدای ساعت مچی -نخ وسوزن پلاستیکی داده ومی خواهیم نخ کنددست نخ دار مهم است. تقویت -انداختن توپ درحلقه مینی بسکت-ماهگیری با آهن ربا-کوبیدن میخ-تیر اندازی باتفنگ پلاستیکی-انداختن توپ در چسبانک-انداختن حلقه های پلاستیکی دور چوب-بازی با توپ وراکت-بازی بولینگ-پیچاندن نخ وقرقره-حمل یک استکان پر آب -حمل یک زنگوله بدون صدا-حمل یک چوب عمودی روی انگشت-برش اشکال روی کاغذ-بازی پینگ پنگ-گرفتن وپرتاب توپ-تيله بازی-بازی یک قل ودوقل-انداختن وگرفتن دوپرتقال با یک دست</p>	<p>الف -کودک به علت کندی در عمل نوشتن هماهنگ نیست باید تمرین های تقویت عضلات کوچک و بزرگ وهمچنین تمرین هایی برای هماهنگی چشم و دست انجام شود ب-بسیاری کودکان این واژه هاراجامی اندازند چون این واژه هادرحافظه شنیداری آن هانمی ماند. -سه کلمه برای کودک بیان کنید وازوی بخواهید بعد از تمام شدن حرف شما بگوید وکلمات رااضافه کنید. -یک جمله بگویید وازاو بخواهید بگوید وبعد جمله دیگری به جمله اول اضافه کنید. -دادن چنددستور وازکودک بخواهید به ترتیب انجام دهد.</p>
--	---

ارزیابی نتایج بدست آمده

با انجام مراحل که برای کاهش مشکلات توالی دیدار ی در دانش آموزان انجام گرفت مشکلات دانش آموزان در این مبحث برطرف شد .بنابراین نتیجه گرفته شد که اگر معلمان درس املاء راهمان طور که جدی می گیرند روش تدریس آن را نیز مطابق با روش تدریس های ارائه شده در کتاب های مراکز تربیت معلم تدریس کنند، به نظر می رسد که دانش آموزان مشکلی در این درس نخواهند داشت. گروههای درسی نقش عمده ای در آشنایی و یاد آوری روش تدریس املاء را برعهده دارند. تا زمانی که دانش آموزان درمهارت خواندن پیشرفت نکرده اند صحبت از املاء گرفتن بی مفهوم خواهد بود.. استفاده از شیوه های یاران در یاد گیری، املاى دو نفره پای تابلو ، املاى کامل کردنی ، املاى فرد از خودش ، تصحیح کردن املاء توسط خود دانش آموز شیوه های مؤثری در روش تدریس های جدید هستند. در روش های سنتی املاء، از دانش آموز املاء گرفته می شد بدون اینکه دانش آموز در کنار معلم به غلط های خود پی ببرد فقط در آخر از دانش آموز خواسته می شد از روی غلط هایش بنویسد. شاید این روش کارآمد باشد ولی برای بهتر مسلط شدن دانش آموز به درس املاء و قوت گرفتن دانش آموزان ضعیف، روش های جدید بهتر هستند. (مطهری، ۱۳۹۲، ص ۴۱)

گرد آوری شواهد دو

نتایج مثبت : با توجه به راه کارهایی که برای کاهش مشکل توالی دیداری ابوالفضل در درس املاء انجام گرفت محمد طیب در درس املاء توانستند خودشان را به سایر دانش آموزان برسانند و در نوشتن کلمه هایی که قبلاً در حیطه توالی حافظه ای مشکل داشت با انجام راه کارهایی و بالا بردن اعتماد به نفس او املاى ابوالفضل به حد ایده آلی رسید و او توانست کلمات را راحت بنویسد و در حیطه تقویت حافظه ای به خوبی توانستند کلمات را به خوبی تشخیص دهند و بنویسند. ابوالفضل با پیشرفت در درس املاء اعتماد به نفس بالایی پیدا کردند به طوری که اکثر مواقع در کلاس خودش داوطلب نوشتن املاء بر روی تابلو می شدند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نکات برجسته روش آموزش املای فارسی :

۱- توجه بیشتر به وجه آموزشی درس املا نسبت به وجه آزمونی آن، ۲- انعطاف پذیری در انتخاب تمرینات در هر جلسه املا، ۳- توجه به کلمات به عنوان عناصر سازنده جمله های زبانی، ۴- ارتباط زنجیر وار املاهای اخذ شده در جلسات گوناگون (مطهری، ۱۳۹۲، ص ۱۲)

معیارهای ارزشیابی

عناصر دیگر روش آموزش املا، را به این صورت هم میتوان مرحله بندی کرد :

گام اول، انتخاب متن املا و نوشتن آن روی تخته سیاه و خواندن آن

گام دوم ، قرائت املاتوسط معلم و نوشتن آن توسط دانش آموزان

گام سوم ، تصحیح گروهی املاها و تهیه فهرست خطاهای املایی

گام چهارم ، تمرینات متنوع با توجه به اولویت بندی اشکالات املایی استخراج شده.

انتخاب متن : در انتخاب متن املا به موارد زیر توجه شود : ۱- متن مورد نظر حاوی جمله باشد و از انتخاب کلمه به تنهایی خودداری شود. ۲- کلمات سازنده جملات متن از حروفی تشکیل شده باشند که قبلا تدریس شده اند. ۳- کلمات خارج از متن کتاب های درسی ، از ۲۰ درصد کل کلمات بیشتر نباشد. ۴- علاوه بر جملات موجود در کتاب های درسی ، با استفاده از کلمات خوانده شده ، جملات دیگری هم در نظر گرفته شوند . ۵- در هر جلسه از کلماتی که در جلسات قبلی برای دانش آموزان مشکل بوده اند نیز استفاده شود تا بتوان درجه پیشرفت شاگردان را اندازه گیری کرد.

قرائت:معلم متن املا را از روی تابلو پاک کرده ، پس از آماده شدن دانش آموزان ، آن را با صدایی بلند و لحنی شمرده و حداکثر تا دو بار قرائت می کند . البته هنگام قرائت متن املا از خواندن کلمه به کلمه خودداری کرده ، متن را به صورت گروههای اسمی و فعلی یا جمله کامل قرائت می کند تا دانش آموزان با بافت جمله و معنای آن آشنا شوند . متن املا را با سرعت مناسب تکرار می کند تا کند نویسان هم ، اشکالات خود را بر طرف نمایند .

تصحیح گروهی : این گام با مشارکت کامل دانش آموزان انجام می شود و معلم بدون اشاره به نام آنان تک تک املاها را بررسی و مشکلات را استخراج می کند . به این ترتیب که معلم املای اولین دانش آموز را در دست می گیرد و به کمک دانش آموز کلمات یاد شده را رونویسی می کند. سپس املای دومین ، سومین و تا آخرین دانش آموز کلاس را در دست می گیرد و به کمک همان دانش آموز یا دانش آموز دیگری ، صورت صحیح غلط های املایی را روی تابلو ثبت می کند . البته هر جا که غلط ها تکراری بودند جلوی اولین مورد آن یک علامت (مثلا) می زند . در پایان با شمردن غلط ها ، اشکالات املایی دانش آموزان را اولویت بندی می کند .

تمرینات متنوع : در این گام معلم با توجه به مهمترین و پر تعداد ترین اشکالات املایی دانش آموزان با بکار گیری انواع تمرینات حرف نویسی و کلمه نویسی و همچنین تمرینات کلمه سازی و جمله سازی به تقویت توان نوشتاری دانش آموزان می پردازد .

راههای پیشنهادی برای تقویت املایی دانش آموزان ضعیف

با مطالعه اطلاعات جمع آوری شده در جلسه شورای معلمان جهت تقویت املا با پیشنهادات متعدد همکاران مواجه شدیم ، این پیشنهادات از این قرار بود : ۱- دقت به مشق (رونویسی) و تصحیح غلط ها و رعایت خط زمینه ۲- توجه به دست ورزی در دوره آمادگی ۳- مطمئن شدن از شناخت حروف الفبای فارسی ۴- بررسی دقیق تکلیف شب در خانه ۵- توجه بیشتر به دانش آموزان کند نویس ۶- پرهیز از حرکات اضافی موقع گفتن املا ۷- استفاده از دانش آموزان ممتاز برای روخوانی و تکرار و تمرین در کلاس ۸- توجه به نوع نشستن ۹- استفاده از کارت تند خوانی ۱۰- ترکیب صامت و مصوت ۱۱- اطمینان از تلفظ صحیح حروفات توسط دانش آموزان ۱۲- تصحیح املاتوسط خود دانش آموزان (دلاور، ۱۳۹۱، ص ۳۳)

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نتیجه‌گیری

در طول زمانی که از عمر تعلیم و تربیت مدرن می‌گذرد، رفته رفته بر دست اندرکاران علوم طبیعی محرز گشته است که تحقیقات دانشگاهی به تنهایی پاسخ‌گوی مسائل و مشکلات علمی آموزش و پرورش نیستند. لذا این نقطه عطفی شد برای شروع نوعی دیگر از پژوهش که بتواند مسائل واقعی محیط کلاس درس و آموزش را حل و فصل کند، این تحقیق همان اقدام‌پژوهی است. من نیز تلاش کردم که با استفاده از این بستر آماده برای حل مسأله‌ای که در کلاس خود با آن روبرو بودم، گام بردارم و برای رسیدن به وضع مطلوب تلاش کنم. هدف اساسی برنامه‌ی درسی زبان‌آموزی، توجه به تقویت و پرورش مهارت‌های چهارگانه است. به طوری که دانش‌آموزان در گفت و شنودها شرکت و ارتباط برقرار کنند و افکار، احساسات و نظرات خود را به دو صورت گفتار و نوشتار بیان کنند. در این راستا نوشتن، مرحله‌ی نهایی و متکاملی است که بر شنیدن، گفتن و خواندن استوار می‌گردد. چاره‌اندیشی برای حل مشکلات دانش‌آموزان در این حوزه امری بدیهی و ضروری است. معلم بایستی با کمک ابزار دقیق علمی و روان‌شناسی پای به این مرحله بگذارد. روش‌های قدیمی از جمله: تکرار و تمرین خسته‌کننده و رونویسی‌های بی‌هدف، ناکارآمدی خود را در این زمینه به اثبات رسانده‌اند. این‌گونه راه‌حل‌ها نه تنها مشکلی را از دانش‌آموزان برطرف نمی‌سازد؛ بلکه نوعی ملال و دل‌زدگی را نیز پدید می‌آورد.

کار یک معلم در زمینه‌ی استفاده از روش‌های مختلف تدریس را می‌توان به کار یک نقاش تشبیه کرد. همان‌طور که یک نقاش برای ترسیم و خلق یک تابلوی نقاشی از رنگ‌های مختلف استفاده می‌کند. هرگاه لازم باشد، آنها را درهم می‌آمیزد تا اثر هنر خود را به بهترین شکل ممکن به وجود آورد. یک معلم هم پس از آشنایی با اصول و مراحل اجرای الگوهای گوناگون تدریس در عمل و هنگام ارائه‌ی درس می‌تواند با تشخیص موقعیت و توجه به توانایی‌های دانش‌آموزان و بر حسب نوع مفهوم، ترکیبی از الگوهای مختلف تدریس را به کار برد. (دلاور، ۱۳۹۱، ص ۳۳)

من در این طرح تلاش می‌کردم با استفاده از روش‌ها و راه‌حل‌های مختلف برای بهبود وضعیت دانش‌آموز در اشکالات املائی رایج، به ویژه تقویت حافظه‌ی دیداری گام بردارم. در این راستا سعی می‌کردم به علائق دانش‌آموزان توجه نمایم. به ویژه به روش‌هایی که با بازی و مسابقه همراه بودم؛ تا با ایجاد علاقه در دانش‌آموزان آنان را به فعالیت واداشته و آموزش درس املا را برایشان، جذاب و شیرین کنم.

در پایان بایست پذیرفت که درس املا نیز مانند سایر دروس نیاز به توجه و بازنگری دارد و در این زمینه روی آوردن به روش‌های فعال تدریس، توجه به علاقه‌ی دانش‌آموزان، اجتناب‌ناپذیر است. بدین منظور می‌بایست ابتدا در نگرش و نحوه‌ی برداشت همکاران از این درس و سپس نحوه‌ی تدریس آن بازنگری‌های جدی صورت پذیرد تا یادگیری سریع‌تر و ماندگارتر ایجاد شود.

ارائه پیشنهادات

پیشنهاد به همکاران:

- همکاران محترم قبل از هر اقدامی علت مشکل را پیدا کنند و بعد با ارتباط صمیمانه‌ی خود با شاگردان مشکل را برطرف نمایند.

- برای یادگیری نشانه‌ها از روش چند حسی استفاده نمایند زیرا این روش باعث یادگیری بهتر می‌شود.

- از پرونده‌ی دانش‌آموزان استفاده کنند که نیاز ضروری است برای شناخت اولیه شاگرد.

- تشکیل جلسات آموزش خانواده هر ماه یکبار. زیرا خانواده نقش اساسی را در آموزش و تربیت فرزندان ایفا می‌کند و

هر چه رابطه و تعامل بین خانواده و مدرسه یعنی والدین دانش‌آموزان با معلم بیشتر باشد مطمئناً این تاثیرگذاری بیشتر است.

- در تدریس خود از الگوی یادسپاری استفاده نمایند زیرا یادگیری برای دانش‌آموزان با این روش راحت‌تر شده و مطالب

بهتر در ذهن دانش‌آموزان می‌ماند.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- از دادن تکالیف بی هدف در منزل بپرهیزند.
- از آن جایی که آگاهی از پیشرفت در ایجاد انگیزه تاثیر بسیار دارد، پس نیاز است که دانش آموز را از پیشرفتش آگاه کرده و نقاط قوتش را برجسته نمایند.

- جهت افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان هرگز کاری را که خارج از تواناییهای دانش آموز است از او نخواهند.
- اعتماد به نفس دانش آموزان را با یادآوری ویژگی های مثبت بالا ببرند.

پیشنهاد به اولیا:

- اولیاء محترم با مدرسه بیشتر در ارتباط باشند.
- در جلسات آموزش خانواده ی ماهانه حتماً شرکت نمایند.
- مشکلات آموزشی فرزندانشان را جدی گرفته و با معلم مربوطه همکاری لازم را داشته باشند.
- در انجام فعالیتهای مربوط به خانه که معلم کلاس برای به وجود آمدن مهارت در دانش آموز می دهد فرزندانشان را یاری نمایند.

پیشنهاد به مدیرمدرسه:

- گذاشتن جلسات آموزش خانواده برای اولیاء کلاس اول در فصل تابستان.
- معرفی دانش آموزان برتر به صورت هفتگی یا ماهانه سر صف.
- تشکیل بانک جایزه در مدرسه و تشویق دانش آموزان از طرف مدیر مدرسه.
- بهتر است مدیران مدرسه در کلاسها حضور یابند و با دانش آموزان ارتباط صمیمانه برقرار نمایند.

جهت تقویت حافظه توالی دیداری راهبردهای ذیل پیشنهاد می شود:

- (۱) نمایش چند شیء و نام بردن آن ها به ترتیبی که دیده است.
- (۲) اجرای چند ورزش حرکتی و اجرای آن توسط دانش آموز به ترتیب اجرا شده
- (۳) یک کارت که چند حرف روی آن نوشته شده به دانش آموز نشان می دهیم سپس کارت را مخفی کرده واز او می خواهیم حروفی را که دیده بود به ترتیب از سمت راست به چپ نام ببرد.
- (۴) یک کارت که سه واژه روی آن نوشته شده به دانش آموز نشان می دهیم سپس کارت را مخفی کرده واز او می خواهیم حروفی را که دیده بود به ترتیب از سمت راست به چپ نام ببرد. در مراحل بعد می توان تعداد واژه ها را افزایش داد.
- (۵) معرفی چندنفر به دانش آموزو نشان دادن آنها به ترتیب
- (۶) رسم یک جدول از حروف الفبا در کف اتاق یا مدرسه-پرش و توقف یک دانش آموز روی حروف، سپس از دانش آموز دارای اختلال می خواهیم حروفی را که بر روی آن ها ایستاده است را به ترتیب نام ببرد

فهرست منابع:

- کریمی، یوسف (۱۳۹۲). روانشناسی اجتماعی: نظریه ها، مفاهیم و کاربردها. تهران: نشرارسباران.
- کریمی، یوسف (۱۳۹۰). روانشناسی اجتماعی: نظریه ها، مفاهیم و کاربردها (چاپ یازدهم). تهران: نشرارسباران.
- کریمی، ی. (۱۳۸۹). روانشناسی اجتماعی: نظریه ها، مفاهیم و کاربردها (چاپ یازدهم). تهران: نشرارسباران.
- وینرایت، ویلیام (بی تا). عقل و دل. ترجمه: محمدهادی شهاب (۱۳۹۴). قم: انتشارات پژوهشگاه علوم و معارف اسلامی.
- مارشال، کاترین وراسمن، گرچنب. (۲۰۱۴). روش تحقیق کیفی. ترجمه: علی پارسائیان و سیدمحمداعرابی (۲۰۱۶). تهران: انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- مارشال، ک. وراسمن، گ. ب. (۲۰۱۵). روش تحقیق کیفی. ترجمه: علی پارسائیان وسیدمحمداعرابی (۱۳۷۷). تهران: انتشارات دفتر پژوهشهای فرهنگی.
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس وحجازی، الهه. (۱۳۹۴) روشهای تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگه.
- سرمد، زهره؛ بازرگان، عباس وحجازی، الهه. (۱۳۹۱) روشهای تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگه.
- سرمد، ز. بازرگان، ع. وحجازی، ا. (۱۳۸۹). روشهای تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگه